

ALLAH'İ ZİKREDELİM Kİ HUZUR BULALIM*

الَّذِينَ آمَنُوا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ

“Onlar, inananlar ve kalpleri Allah’ı anmakla huzura kavuşanlardır. Biliniz ki, kalpler ancak Allah’ı anmakla huzur bulur.”¹

İnsan olarak bizleri derinden etkileyen en acı duygulardan biri yalnızlıktır. Yalnızlık biyolojik olarak tek başına kalmışlık değildir. Çoğu zaman kalabalıklar arasında da kendimizi yalnız hissettiğimiz anlar olmuştur. Bunun dışında rızık telaşı gibi ruhsal bunalıma girmemize yol açan veya bizi huzursuz eden başka sebepler de vardır. Kaynağı ne olursa olsun maddî sıkıntılar, kalbinde manevî bir boşluk olanlar için telafisi mümkün olmayan felaketlere yol açar. Bu sıkıntılara göğüs gerebilmenin tek bir yolu vardır. O da kalbimizi manen doyuma ulaştırmaktır. Ele aldığımız âyet, bu doyuma nasıl ulaşabileceğimizi öğretiyor bizlere: Allah’ı zikrederek.

İnananlar olarak zor zamanlarımızda Hakk’ı hatırlamaya getirip O’nun gücünü hissetmek bize bir güven verir. Bu durumda yalnızlık duygusunu yendiğimiz gibi, krizden kurtulan ruhumuz ferahlar ve bir sükûnet kaplar yüreğimizi. Çünkü O dilemedikçe, başımıza kötü bir şey gelmeyeceğini biliriz. Şu halde, O’nun varlığını hissetmemizin yolu zikirdir.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُلْهِكُمْ أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ

“Ey iman edenler! Mallarınız ve evlatlarınız sizi, Allah’ı zikretmekten alıkoymasın. Her kim bunu yaparsa, işte onlar ziyana uğrayanların ta kendileridir.”²

Yüce Allah, mallarımızın ve çocuklarımızın, Allah’ı zikretmekten bizi alıkoymaması gerektiğini emretmektedir. Ancak bu ayetin daha kolay anlaşılması için öncelikle “zikirden maksat nedir?” sorusunun cevabını bulmamız gerekir.

Zikir, kısaca Allah’ı anmak, hatırlamaktır. Ancak Allah’ı sadece darda kaldığımız zaman hatırlamamız doğru değildir. Maddî ve manevî hiçbir tasamızın olmadığı durumlarda da Rabbimizin nimetlerini anarak (zikrederek) O’na karşı şükran vazifemizi yerine getiririz. Şimdi bu noktada cevaplamamız gereken soru şudur: Nasıl zikredeceğiz? Zikrin, Allah’ı hatırlamanın yolu nedir?

Zikir faaliyetimizi hem bedenle hem de dille yaparız. Bu bakımdan her gün beş vakit kıldığımız namaz da bir zikirdir. “وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي”³ **“Beni anmak için namaz kıl”** buyuran Allah, namazın temel gayesinin “zikir” yani Allah’ı hatırlamak olduğunu açıkça bildirmiştir. İnsanlığa Allah’ın varlığını ve gönderdiği hakikatleri hatırlattığı için “Zikir” adını da alan Kutsal Kitabımızı⁴ her okuduğumuzda da bu vazifeyi yerine getirmiş oluruz. Bunun dışında istediğimiz zaman, sabah akşam⁵ ayakta iken, otururken, yan yatarken⁶ Allah’ı anabiliriz. Kur’an’da yüce Allah müminlerin vasıflarından bahsederken;

¹ Ra’d, 13/28

² Münafikun, 63/9

³ Tâhâ, 20/14

⁴ Enbiya, 21/50; Hicr 15/9; Tekvîr, 81/27

⁵ İnsan, 76/25

⁶ Âl-i İmran, 3/191

الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا
عَذَابَ النَّارِ

“Onlar ayakta, otururken ve yanları üzerine yatarken Allah’ı anarlar. Göklerin ve yerin yaratılışı üzerinde düşünürler. "Rabbimiz! Bunu boş yere yaratmadın, seni eksikliklerden uzak tutarız. Bizi ateş azabından koru" derler”⁷ buyurarak Allah’ı her hâlimizde zikredebileceğimizi haber vermektedir.

Bunların dışında *Sübhanallah* (Tesbîh), *Elhamdülillah* (Tahmid), Allahu ekber (Tekbir) gibi Rabbimizin varlığını, gücünü ve büyüklüğünü hatırlatan cümleleri de fırsat buldukça tekrarlayıp üzerinde tefekkür ettiğimizde bu vazifeyi dilimizle de yerine getirmiş oluruz. Bunları ihmal etmediğimiz zaman gündelik yaşamın yol açtığı sıkıntılardan, streslerden uzaklaşır, huzur buluruz. Zira Allah’ı zikretmenin nihaî hedefi de huzurdur. Bu öyle bir huzurdur ki, onun etkisi, kul ile çevresi arasındaki ilişkilere de sirayet eder. Şöyle ki; Yaratıcıyı andıkça O’na daha fazla yaklaşmış oluruz. Bu yakınlık arttıkça O’nunla adeta dost oluruz. Bu dostluk neticesinde çevremizdeki canlı cansız tüm varlıklara hatta kâinata karşı sevgi dolu bir kalple bakmaya başlarız. Kâinatın sahibi yüce Mevlâmız (dostumuz) olduğuna göre, O’nun eseri olan her şey de bize sevimli gelir. İşte kalbin doyuma, huzura ulaştığı nokta burasıdır. Sevginin olmadığı yerde huzurdan, huzurun olmadığı yerde de sevgiden bahsedilebilir mi?

Zikir kelimesi türevleriyle birlikte, Kur’an’da üç yüze yakın yerde geçmektedir.

Ayetlerde “Allah’ı zikir” emredilmiş⁸, Allah’ı zikreden müminlerden övgüyle söz edilmiş ve kendilerine mağfiret ve büyük mükâfatlar verileceği müjdelenmiştir⁹.

Hz. Peygamber (s.a.v) de *“En faziletli zikir ‘Lâ ilâhe illallâh’ tır”*¹⁰ buyurarak tevhid kelimesi ile zikirde bulunmanın önemine dikkat çekmiştir.

Beden ile zikir, bütün organların Allah’ın emirlerine uyması ve yasaklarından kaçınması ile olur. Kalp ile zikre gelince dilimiz ve bedenimizle yapılan söz, fiil ve davranışlarımızda canı gönülden O’na teslim olmaktır.¹¹

İslam’ın dünya ve ahiret dengesine verdiği önemden dolayı bilimden sanata, yönetimden eğitime kısacası hayatımızın her sahasında yaptığımız icraatlarda “Masiva”yı (Allah’tan gayri her şeyi) zihnimizden atarak Allah’a yaklaşma ve O’na yönelmiş olma hâlimizdir.

Yüce Yaratıcının bizlere bahsettiği akıl, irade ve düşünme gibi nimetler sayesinde Allah’ı ve O’nun muazzam eserini tanıyan bir insan O’nu nasıl zikretmek istemez?

İnsanın, kendini ve bu muazzam kâinatı yaratanı bilip, ona delalet eden nizamı ve tabloları görüp ‘bunun karşısında onu unutmaması, zikretmemesi düşünülemez. Öyleyse insanı Allah Teala’yı zikretmekten ve O’na ibadet etmekten alıkoyan başlıca sebepler arasında dünya ve dünya malına, eş ve çocuklarımıza karşı aşırı düşkünlüğü sayabiliriz. Zira dünya malı ile eş ve çocuklar insanlar için bir imtihan vesilesidir. Bu imtihanda mal ve evladı ihmal etmemiz doğru

⁷ Âl-i İmran, 3/191

⁸ Bakara, 2/152

⁹ Ahzâb, 33/35

¹⁰ Tirmizî, Deavât, 9

¹¹ Dini Kavramlar Sözlüğü, s.715

değildir. Ancak, onlara gereken önem ve değeri verdikten sonra mal ve evladın bizi Allah'ı zikir ve ibadetten alıkoymaması gerekir. Çünkü yüce Allah dünya hayatında bazı şeylerin insanlara süslü gösterildiğini¹² bildirirken; dünyadan da nasibimizi unutmamamız gerektiğini¹³ emretmiştir. Bu emir sadece insanlar için değil yerde ve gökte olan bütün varlıklar için geçerlidir. Zira yerde ve gökte olan bütün varlıklar kendi lisanlarıyla Allah'ı tespih eder¹⁴. Ancak, bizler onların tespihlerini anlayamayız¹⁵.

Allah Teala mal ve evlat sevgisinde aşırı giderek Allah'ı zikretmekten kendilerini alıkoyanlar hakkında şöyle buyurmaktadır:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُلْهِكُمْ أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ وَأَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ فَيَقُولَ رَبِّ لَوْلَا أَخَّرْتَنِي إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ فَأَصَّدَّقَ وَأَكُنْ مِنَ الصَّالِحِينَ

“Ey iman edenler! Mallarınız ve evlatlarınız sizi, Allah'ı zikretmekten alıkoymasın. Her kim bunu yaparsa, işte onlar ziyana uğrayanların ta kendileridir. Herhangi birinize ölüm gelip de, "Ey Rabbim! Beni yakın bir zamana kadar geciktirsen de sadaka verip iyilerden olsam!" demeden önce, size rızık olarak verdiğimiz şeylerden Allah yolunda harcayın.”¹⁶

Kur'an'da, dünyaya aşırı düşkünlük göstermemizin tehlikelerine ve dünya hayatımızın varlık sebebi olan sınavın gereği olarak da insana bazı şeylerin câzip gösterildiğine sık sık değinilir. Bu durumdan anlamamız gereken mesaj, ailemizle ilgilenmememiz, kazanç getiren işlerde çalışmamamız değil; insanın doğasının bir gereği olarak zaten gösterilmekte olan bu ilgi ve meşguliyetin, hayatın gerçek anlamını unutturacak ve Allah'a kul olma bilincini yitirmeye yol açacak bir sapmaya yol açmamasıdır.¹⁷

İşte bu nedenle dünya ve ahiret dengesini göz önünde bulunduralım, mal ve evlat konusunda Allah'ı zikirten alıkoyacak şeyler konusunda duyarlı olalım. Zira O'na ibadet ve hakkıyla kulluk yapmamız bağlamında Peygamber Efendimizin de pek çok tavsiyeleri vardır.

Son olarak şu hususa da değinmekte yarar var: Yüce Rabbimizi hakkıyla anmamız için, her şeyden önce O'nu anmaktan alıkoyan engelleri ortadan kaldırmalıyız. Allah, evlatlarımızın ve mallarımızın O'nu anmaktan alıkoymaması konusunda biz inananları uyarmaktadır.¹⁸ Aynı şekilde içki ve kumar gibi toplumsal zararları sayılamayacak kadar çok olan alışkanlıkların da esasen inananları Allah'ı anmaktan alıkoyduğuna da işaret etmektedir.¹⁹

Şu halde can ve rızık endişesinin, Allah'ı zikretmemize engel olacak boyutlara ulaşmasına izin vermemeli, bunun yanında bizlere Rahmân'ın nimetlerini unutturan her türlü kötü alışkanlıklardan ve ortamlardan da uzak durmalıyız.

* Mahmut DEMİR

¹² Âl-i İmran, 3/14

¹³ Kasas, 28/77

¹⁴ Haşr, 59/24; Cuma, 62/1; Teğabûn, 64/1

¹⁵ İsrâ, 17/44

¹⁶ Münafikun, 63/9-10

¹⁷ Kur'an Yolu, V/291

¹⁸ Münafikun, 63/9

¹⁹ Mâide, 5/91

* Dr. Hamdi TEKELİ